

Příloha k protokolu o SZZ č.

FF JU v Č. Budějovicích

Vysoká škola:

Ústav estetiky

27. 8. 2010

Datum odevzdání posudku:

Magdalena Borovková

Jméno:

Estetika

Obor:

Recenzent * / **Mgr. Filip Hotový, Ph.D.**

bakalářské práce

Vedoucí */

Mgr. Denis Ciporanov, Ph.D.

.....

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Art brut, jeho podstata, význam a vztah k umění

(téma)

Magdalena Borovková si pro svou práci zvolila velmi zajímavé a aktuální téma. Mohou být díla, vznikající mimo kontext dějin umění a intence dané kultury a díla bez ambic stát se díly uměleckými posuzována jako umění? Za stěžejní příklad takových děl si autorka vybrala díla zařazovaná pod pojem „art brut“. V první kapitole seznamuje čtenáře s původem tohoto pojmu v díle Jeana Dubuffeta a paralelami s pojmy insitní umění, syrové umění, outsider art apod. Mezi hlavní skupiny tvořící díla, která lze pod uvedený pojem zahrnout patří psychotici, mediumici, spiritisté a ostatní. Zda do skupiny „ostatní“ patří i dětská kresba se nedozvídáme, nicméně se zdá, že by do kritérií uvedených na str. 8 nezapadala a bylo by zajímavé její roli v kontextu „art brut“ upřesnit.

Druhá kapitola pojednává o inspiračních momentech díla a myšlení Jeana Dubuffeta s odkazem na vliv v současnosti již i české veřejnosti známé Prinzhornovy sbírky. Autorka posléze trefně pojmenovává s odkazem na Pondělíčkův rozbor rozdíl mezi tvorbou umělců a mezi tvorbou psychotiků, který lze sledovat na přítomnosti či absenci „duchovního vztahu k realitě“. Stálo by však za vysvětlení do jaké míry je duchovní vztah k realitě například Egona Schieleho či Alfreda Kubina odlišný od téhož vztahu k „realitě“ anonymního psychicky narušeného jedince. Kritériem oné „reality obecně reflektované lidmi“ je tu spíše míra zvyku a konvencí a zpětně zařazení určitých děl do kontextu dějin umění. Konstrukce celého argumentu pro odlišení děl umělce a psychotika (str. 13) se tak ukazuje být snadno zpochybnitelná, což ovšem zpětně potvrzuje zajímavost tématu celé práce. V navazujících částech třetí kapitoly pak Magdalena Borovková upřesňuje inspirační momenty, které nachází Bretonův koncept surrealismu a psychického automatismu v oblasti „art brut“ (později pak v poválečné Evropě umělecká skupina Cobra) a ve čtvrté kapitole upřesňuje, proč je podle Dubuffeta nutné uvažovat dvojitý pojetí kultury a sice kultury „sdílené“ a kultury dusivé, tedy „vysoké“, která je zřídlem hodnotové indoktrinace. Jedinou cestou, jak se podle Dubuffeta bránit této indoktrinaci je subverze kultury, popření institucionálního diktátu a příklon k ryzí, syrové, primitivní tvorbě.

V páté kapitole nazvané poněkud matoucím slovem „Závěr“ se autorka pokouší výše shrnuté teze uvést do kontextu klasických estetických teorií, snažících se vymezit pojem „umění“ institucionalisticky. V této části se objevují populární koncept „artworld“ Arthura C. Danto a institucionální analýza George Dickieho. Magdalena Borovková poukazuje na slabinu Dickieho koncepce trefně tím, že popisuje jak se mohou díla stát uměleckými, aniž by odpovídal na otázku, která díla lze považovat za dobrá a která za horší. Na druhou stranu obdobnou kritiku by bylo možné použít i na snahu obhájit roli „art brut“ jako inspiračního zdroje pro jakési opravdové umění (s.25). Není již jen akt vystavení děl psychotiků v galerii aktem přijetí „art brut“ do kontextu dějin umění a tedy začleněním do institucionalizovaného „artworldu“? Stejně tak jako sušák na lahve i kresba psychotika vznikly bez ambic patřit do světa umění, kam je zařazuje až akt vystavení, idea a tedy navázání na proud kritické reflexe umělecko-historických konceptů. Následující závěrečné části, kde se autorka věnuje kritice Eliotova textu „Tradice a individuální talent“ a posléze aplikaci Nietzscheho apollinského a dionýského principu na oficiální sféru umění (apollinský) a na pole „art brut“ (dionýský) považuji za nepřilíh přesvědčivé a v celku práce za poněkud nadbytečné.

Celkově lze říci, že práci Magdaleny Borovkové by z hlediska metodologie pomohlo přesnější vymezení pojmu umění, který sice tvoří páteří osu pro odstínění problematiky „art brut“, avšak zůstává nevyjasněný. Rovněž tak by bylo zajímavé položit si otázku, zda nejsou oblast „art brut“ a výčet druhů do ní spadajících v současné nadprodukci fotografických obrazů hypertrofujících pojetí reality samy již přirozenou součástí historické reflexe umění.

Práci Magdaleny Borovkové považuji však s ohledem na složitost tématu za kvalitní, odborně fundovanou a jednoznačně ji doporučuji k obhajobě jako **velmi dobrou**.

velmi dobře

Návrh na klasifikaci bakalářské práce:

.....
podpis recenzenta bakalářské práce

Praze 27. 8. 2010
V dne

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------

*) Nehodící se škrtněte